

educational goals (development of creativity, self-expression, communicative competence) can be harmoniously combined with the personal needs of students (reduction of anxiety, formation of body awareness, restoration of social interaction). Attention is focused on the growing need for highly qualified specialists who know the state of freedom and choose constant development and professional improvement.

Keywords: *improvisation, choreographer's art, theory of chance, choreographer's thinking, creative potential.*

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-164-2.2025.11>

УДК 378.016:004:005.336.2

Олефіренко Т. О.

ЗМІСТ, СКЛАДОВІ ТА ФУНКЦІЇ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті здійснено поглиблений теоретичний аналіз поняття «цифрове освітнє середовище» в контексті сучасних процесів цифровізації освіти та обґрунтовано доцільність його розгляду як самостійної педагогічної категорії. Акцентовано увагу на тому, що в більшості наукових досліджень цифрове освітнє середовище інтерпретується переважно з позицій технічного забезпечення, інформаційно-інфраструктурних рішень або управлінських моделей організації освітнього процесу, що значною мірою обмежує можливості його цілісного педагогічного осмислення та звужує потенціал використання у формуванні особистості здобувача освіти.

На основі аналізу вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, а також власного теоретичного узагальнення, автором сформульовано авторське визначення цифрового освітнього середовища як цілісного, динамічного, педагогічно організованого простору взаємодії учасників освітнього процесу, у межах якого цифрові технології виступають не лише інструментами навчання, а середовищотворчими чинниками розвитку особистості, формування її цифрової компетентності, самостійності, критичного мислення та готовності до безперервного навчання.

У статті окреслено та теоретично обґрунтовано структурні компоненти цифрового освітнього середовища, зокрема технологічний, змістовий, педагогічний, комунікативний, соціально-ціннісний та особистісно-розвивальний, що дозволяє розглядати його як багатовимірну систему, спрямовану не лише на передавання знань, а й на розвиток суб'єктності учасників освітнього процесу. Розкрито основні функції цифрового освітнього середовища: освітню, розвивальну, комунікативну, мотиваційну, соціалізаційну, ціннісно-орієнтаційну та інтегративну, які забезпечують його цілісний вплив на організацію та результати освітньої діяльності.

Підкреслено, що цифрове освітнє середовище виступає не пасивним фоном навчання, а активним чинником трансформації педагогічної взаємодії, змінює роль викладача та здобувача освіти, логіку побудови навчального процесу, форми, методи і засоби навчання. Зроблено висновок, що цифрове освітнє середовище є концептуальним відображенням переходу освіти до нової парадигми, зумовленої потребами цифрового суспільства, а його ґрунтовне теоретичне осмислення є необхідною передумовою оновлення сучасних освітніх практик, проєктування ефективних моделей навчання та формування цифрової компетентності здобувачів освіти.

Ключові слова: цифрове освітнє середовище; цифровізація освіти; освітній простір; педагогічна категорія; цифрова педагогіка; освітня взаємодія; цифрова трансформація освіти; розвиток особистості.

Сучасний етап розвитку освіти характеризується глибокими трансформаціями, зумовленими процесами цифровізації, які охоплюють не лише технічне забезпечення освітнього процесу, а й змінюють саму логіку педагогічної взаємодії, організацію освітнього простору та способи пізнавальної діяльності. У цих умовах цифрові технології перестають бути лише допоміжними засобами навчання і дедалі більше впливають на цілі, зміст і результати освітнього процесу.

У наукових дослідженнях поняття «цифрове освітнє середовище» часто використовується для позначення технічної інфраструктури, освітніх платформ, хмарних сервісів або сукупності цифрових ресурсів, що забезпечують організацію навчального процесу. Однак таке трактування значно звужує його зміст і не відображає впливу цифрового середовища на формування способів мислення, характер освітньої взаємодії та розвиток особистості. Зведення цифрового освітнього середовища до набору інструментів не дозволяє розкрити його педагогічний потенціал і пояснити його роль у трансформації сучасної освіти.

Цифрове освітнє середовище дедалі більше постає як особливий тип освітнього простору, у межах якого відбувається не лише передавання знань, а й формування нових моделей комунікації, соціальної взаємодії, пізнавальної діяльності та професійного самовизначення особистості. Воно стає активним чинником освітнього процесу, що безпосередньо впливає на педагогічні ролі учасників освітньої взаємодії та на характер освітніх результатів.

У цьому контексті актуалізується необхідність теоретичного осмислення цифрового освітнього середовища саме як педагогічної категорії, що має власний зміст, структуру, функціональне призначення та методологічний статус у системі сучасної педагогіки. Йдеться не лише про уточнення термінології, а про переосмислення ролі освітнього середовища в умовах цифрової трансформації суспільства та освіти.

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз поняття «цифрове освітнє середовище» та обґрунтувати доцільність його розгляду як педагогічної категорії, що відображає трансформацію сучасного освітнього простору в умовах цифровізації.

Завдання статті:

1. Проаналізувати основні наукові підходи до трактування поняття «цифрове освітнє середовище».
2. Визначити концептуальні межі цього поняття та його відмінність від суміжних категорій («цифровий освітній простір», «цифрова інфраструктура», «цифрові освітні платформи»).
3. Обґрунтувати педагогічний зміст цифрового освітнього середовища як чинника формування особистості в умовах цифровізації освіти.

У сучасному науково-педагогічному дискурсі поняття «цифрове освітнє

середовище» використовується доволі широко, однак його змістове наповнення залишається неоднозначним. Це зумовлено тим, що дослідження цифрового середовища здійснюється в межах різних наукових підходів – технічного, інфраструктурного, управлінського, безпекового, соціально-психологічного та власне педагогічного. Кожен із них акцентує увагу на окремих аспектах функціонування цифрового середовища, що ускладнює формування цілісного уявлення про нього як педагогічний феномен і зумовлює потребу в його комплексному теоретичному осмисленні.

У межах техніко-технологічного підходу цифрове освітнє середовище найчастіше розглядається як сукупність цифрових інструментів, платформ, сервісів і ресурсів, що забезпечують організацію навчального процесу. Так, у дослідженні Р. Моцик, Н. Коломієць та О. Ящук цифрове освітнє середовище пов'язується передусім із використанням хмарних сервісів, які розглядаються як основа для створення ефективного навчального простору, доступного, мобільного та технологічно гнучкого [3]. У такому трактуванні середовище постає як технічна основа освітнього процесу, що забезпечує зберігання, обробку та поширення освітнього контенту, організацію комунікації та спільної діяльності.

Подібна логіка простежується й у роботі Т. Poiasok та О. Bespartochna, де цифрове освітнє середовище інтерпретується крізь призму цифрової інфраструктури професійної підготовки [5]. Автори акцентують увагу на технічних та організаційних компонентах, необхідних для функціонування сучасного освітнього простору, зокрема на програмному забезпеченні, платформах управління навчанням, цифрових ресурсах і сервісах підтримки освітнього процесу. У межах цього підходу цифрове освітнє середовище постає як системно організована інфраструктура, що забезпечує можливість реалізації освітньої діяльності в цифровому форматі.

Разом із тим зведення цифрового освітнього середовища виключно до технічної або інфраструктурної складової не дозволяє розкрити його педагогічну сутність. Такий підхід фіксує переважно зовнішній, інструментальний бік цифровізації освіти, залишаючи поза увагою її вплив на зміст освітньої взаємодії, характер пізнавальної діяльності та процеси особистісного розвитку.

У межах управлінського підходу цифрове освітнє середовище розглядається як результат цілеспрямованої організаційної та управлінської діяльності. Зокрема, у дослідженні М. Л. Ростокі, присвяченому цифровій парадигмі освітнього менеджменту, цифрове середовище постає як складова нової логіки управління освітою, що ґрунтується на відкритості, гнучкості та інтеграції цифрових рішень у всі рівні освітньої діяльності. У цьому контексті цифрове освітнє середовище трактується не як технічна даність, а як результат стратегічного проектування та системних управлінських рішень [4].

Подібні ідеї простежуються й у роботі О. Гриценчук та В. Коваленка, де цифрове середовище розглядається у взаємозв'язку з феноменом цифрового лідерства. Автори наголошують, що розвиток цифрового освітнього

середовища безпосередньо залежить від здатності керівників і педагогів ініціювати, підтримувати та інтегрувати цифрові інновації в освітній процес [1]. У цьому підході цифрове середовище постає як соціально організований простір, що формується внаслідок управлінської та педагогічної діяльності, а не як суто технічна система.

Окремий напрям становлять дослідження, у яких акцент робиться на безпековому вимірі цифрового освітнього середовища. Так, у роботі В. Юскович-Жуковської, Л. Соловей, Ю. Лотюк та С. Близнюк цифрове освітнє середовище розглядається як простір, що потребує спеціальної організації з погляду інформаційної, психологічної та соціальної безпеки. Автори підкреслюють, що ефективність цифрового середовища визначається не лише його технологічною оснащеністю, а й здатністю забезпечити безпечні умови для навчальної діяльності та розвитку особистості [6]. Такий підхід підсилює розуміння цифрового освітнього середовища як простору педагогічної відповідальності.

Соціально-психологічний аспект цифрового середовища розкривається у дослідженні О. Скубій та В. Кривенка, де аналізується вплив цифрового середовища на міжособистісну взаємодію в юнацькому віці. У цьому контексті цифрове середовище постає як чинник, що трансформує способи спілкування, соціалізації та формування ідентичності особистості [2]. Це дозволяє розглядати його не лише як технічний простір, а як соціокультурне середовище, що безпосередньо впливає на розвиток людини.

Важливе значення для теоретичного осмислення проблеми має позиція О. П. Рибак, який звертає увагу на необхідність розмежування понять «цифровий освітній простір» і «цифрове освітнє середовище». Автор підкреслює, що цифровий освітній простір є ширшою категорією, яка охоплює сукупність умов, ресурсів і можливостей для здійснення освітньої діяльності в цифровому вимірі, тоді як цифрове освітнє середовище слід розглядати як більш конкретизований, педагогічно організований простір взаємодії учасників освітнього процесу [7]. Це положення має принципове значення, оскільки дозволяє розглядати цифрове освітнє середовище не як суто технічний конструкт, а як педагогічно зумовлений феномен.

Аналіз наукових джерел свідчить, що в сучасних дослідженнях цифрове освітнє середовище найчастіше інтерпретується як:

- сукупність цифрових інструментів і технологій;
- цифрова інфраструктура освітнього процесу;
- результат управлінських і лідерських рішень;
- простір, що потребує забезпечення безпеки;
- соціокультурний чинник розвитку особистості.

Разом із тим у більшості праць цифрове освітнє середовище залишається на рівні функціонального або організаційного поняття і рідко осмислюється як повноцінна педагогічна категорія. Це зумовлює необхідність подальшого теоретичного узагальнення, спрямованого на розкриття його педагогічного змісту, структурних характеристик і ролі у формуванні сучасної освітньої реальності.

Таким чином, аналіз наукових джерел свідчить, що поняття «цифрове освітнє середовище» в сучасному педагогічному дискурсі використовується широко, однак переважно в межах окремих підходів – техніко-технологічного, інфраструктурного, управлінського, безпекового та соціально-психологічного. У більшості праць воно залишається на рівні функціонального або організаційного поняття й рідко осмислюється як цілісна педагогічна категорія. Це ускладнює формування цілісного уявлення про цифрове освітнє середовище як педагогічний феномен і зумовлює необхідність його подальшого теоретичного узагальнення.

Узагальнення результатів аналізу наукових джерел показує, що цифрове освітнє середовище в більшості досліджень розглядається фрагментарно – крізь призму окремих технічних, інфраструктурних, управлінських або безпекових аспектів. Водночас недостатньо уваги приділяється його осмисленню як цілісного педагогічного феномену, що безпосередньо впливає на формування особистості, характер освітньої взаємодії та результати навчання. Саме це зумовлює необхідність авторського узагальнення та формулювання власного визначення цифрового освітнього середовища з позицій педагогічної науки.

На основі теоретичного аналізу наукових підходів, узагальнення положень сучасних досліджень і власного осмислення проблеми автором сформульовано таке визначення цифрового освітнього середовища.

Цифрове освітнє середовище – це цілісний педагогічно організований простір взаємодії учасників освітнього процесу, у межах якого цифрові технології виступають не лише засобами навчання, а умовами формування способів мислення, пізнавальної діяльності, соціальної взаємодії та професійного самовизначення особистості.

Запропоноване визначення дозволяє вийти за межі інструментального розуміння цифрового середовища та розглядати його як активний чинник освітнього процесу. У цьому контексті цифрове освітнє середовище не зводиться до сукупності платформ, сервісів або технічної інфраструктури, а постає як педагогічна реальність, у межах якої відбувається формування особистості в умовах цифровізації суспільства.

Принциповою характеристикою цифрового освітнього середовища є його педагогічна організованість. Воно не виникає стихійно і не є автоматичним результатом упровадження цифрових технологій. Цифрове освітнє середовище формується внаслідок цілеспрямованої діяльності педагогів, управлінців і здобувачів освіти, які проєктують, наповнюють та трансформують його відповідно до освітніх цілей і цінностей. Саме педагогічна організація надає цифровому середовищу виховного, розвивального й особистісно орієнтованого змісту.

Важливо й те, що цифрове освітнє середовище постає передусім як простір взаємодії, а не лише як простір індивідуальної діяльності. У ньому реалізуються нові форми комунікації, співпраці, колективного пізнання та соціальної взаємодії, які істотно відрізняються від традиційних моделей

аудиторного навчання. Це надає цифровому середовищу соціокультурного виміру та підкреслює його роль у формуванні комунікативної культури й соціальної відповідальності особистості.

Цифрові технології в межах цифрового освітнього середовища виступають не лише інструментами діяльності, а середовищетворчими чинниками. Вони визначають способи доступу до знань, організацію освітнього контенту, характер навчальної взаємодії та моделі пізнавальної активності. Саме тому цифрове освітнє середовище впливає не тільки на зовнішні умови навчання, а й на внутрішні механізми розвитку особистості, зокрема на формування критичного мислення, рефлексії та самостійності.

З позицій педагогічного підходу цифрове освітнє середовище доцільно розглядати як простір формування нових освітніх практик, у якому відбувається трансформація ролей учасників освітнього процесу. Педагог дедалі більше постає як організатор, фасилітатор і модератор навчальної діяльності, тоді як здобувач освіти – як активний суб'єкт пізнання, відповідальний за власну освітню траєкторію. Це свідчить про зміну самої логіки педагогічної взаємодії в умовах цифровізації освіти.

Таким чином, авторське розуміння цифрового освітнього середовища ґрунтується на його трактуванні як педагогічної категорії, що:

- відображає новий тип освітнього простору;
- виступає умовою формування особистості в цифровізованому суспільстві;
- поєднує технологічний, соціальний і педагогічний виміри;
- має цілеспрямований, організований і ціннісно зорієнтований характер.

Логічним продовженням такого підходу є аналіз структурних компонентів цифрового освітнього середовища та визначення його функцій у сучасному освітньому процесі. Саме це дозволяє перейти від загальнотеоретичного осмислення до більш конкретного розкриття його змісту та механізмів впливу на розвиток особистості.

Розгляд цифрового освітнього середовища як педагогічної категорії потребує чіткої конкретизації його внутрішньої структури та функціонального призначення. На основі узагальнення наукових підходів і з урахуванням авторського бачення цифрове освітнє середовище доцільно розглядати як багатокомпонентну систему, у якій у взаємодії перебувають технологічні, педагогічні та соціокультурні елементи. Це дозволяє виокремити його ключові структурні компоненти, які в сукупності забезпечують цілісність і педагогічну спрямованість цифрового освітнього середовища. Узагальнена характеристика таких компонентів подана в таблиці.

Таким чином, цифрове освітнє середовище постає не як механічна сукупність окремих елементів, а як цілісна педагогічна система, у якій технологічні складові набувають змістового та виховного значення лише у взаємодії зі змістовими, педагогічними й соціокультурними компонентами. Саме їх узгоджене функціонування забезпечує можливість реалізації цифрового освітнього середовища як простору розвитку особистості, а не лише як технічної платформи для навчання.

Визначена структура цифрового освітнього середовища дає підстави розглядати його як багатофункціональне утворення, що виконує низку взаємопов'язаних функцій у сучасному освітньому процесі.

Таблиця

Структурні компоненти цифрового освітнього середовища

Компонент	Зміст і педагогічне призначення
Технологічний компонент	Охоплює цифрові платформи, сервіси, програмне забезпечення, хмарні ресурси, комунікаційні інструменти та технічні засоби, що забезпечують функціонування освітнього процесу в цифровому форматі. У педагогічному вимірі має інструментальний характер і підпорядковується освітнім цілям і завданням.
Змістовий компонент	Включає цифровий освітній контент: електронні підручники, навчальні матеріали, мультимедійні ресурси, інтерактивні завдання, освітні платформи та бази даних. Характеризується динамічністю, відкритістю та можливістю постійного оновлення відповідно до освітніх потреб.
Педагогічний компонент	Охоплює методи, форми та технології організації навчальної діяльності в цифровому середовищі, а також педагогічні стратегії взаємодії між учасниками освітнього процесу. Саме він визначає виховний, розвивальний і особистісно орієнтований потенціал середовища.
Комунікативний компонент	Передбачає систему взаємодії та спілкування між учасниками освітнього процесу в цифровому просторі, включаючи синхронні та асинхронні форми комунікації. Сприяє розвитку культури цифрового спілкування, співпраці та командної роботи.
Соціально-ціннісний компонент	Охоплює норми, правила, етичні засади та ціннісні орієнтації, що регулюють поведінку учасників освітнього процесу в цифровому середовищі. Забезпечує формування відповідального ставлення до цифрової діяльності, розвитку цифрової етики та культури безпечної взаємодії.
Особистісно-розвивальний компонент	Спрямований на формування здатності до самостійного пізнання, критичного мислення, рефлексії, саморегуляції та професійного самовизначення особистості. Через нього цифрове освітнє середовище реалізує свою гуманістичну та розвивальну функцію.

Примітка: таблиця створена авторами на основі аналізу сучасної літератури та досліджень.

Передусім цифрове освітнє середовище реалізує освітню функцію, забезпечуючи доступ до різноманітних джерел знань, організацію навчальної діяльності та можливість побудови індивідуальних освітніх траєкторій.

Розвивальна функція виявляється у створенні умов для формування критичного мислення, креативності, рефлексії та здатності до самостійного пізнання. Цифрове середовище стимулює активну пізнавальну позицію здобувача освіти та сприяє розвитку його інтелектуального потенціалу.

Виховна функція пов'язана з формуванням цифрової культури, відповідальності, етичних норм і безпечної поведінки в цифровому просторі. У цьому вимірі цифрове освітнє середовище постає як важливий простір соціалізації особистості в умовах цифрового суспільства.

Комунікативна функція забезпечує можливості для різноманітних форм взаємодії, співпраці та колективного пізнання, сприяє розвитку навичок командної роботи та культури професійного спілкування.

Адаптаційна функція полягає у підготовці особистості до діяльності в

умовах динамічного та мінливого цифрового середовища, формуванні гнучкості мислення, здатності до швидкої орієнтації в нових ситуаціях і готовності до безперервного навчання.

Інтегративна функція виявляється в поєднанні різних форм навчання, освітніх ресурсів і педагогічних підходів у єдину, концептуально цілісну систему, що забезпечує узгодженість і цілісність освітнього процесу.

Отже, цифрове освітнє середовище як педагогічна категорія характеризується не лише складною внутрішньою структурою, а й багатовимірною функціональною наповненістю. Саме це дозволяє розглядати його як активний чинник трансформації сучасного освітнього процесу та як одну з ключових умов формування цифрової компетентності особистості в умовах цифровізації освіти.

Висновки. Проведений теоретичний аналіз дозволяє стверджувати, що поняття «цифрове освітнє середовище» в сучасному науково-педагогічному дискурсі перебуває на етапі активного концептуального становлення. Множинність підходів до його трактування свідчить не лише про міждисциплінарну природу цього феномену, а й про глибинні трансформаційні процеси, що відбуваються в освіті під впливом цифровізації.

Установлено, що в більшості наукових досліджень цифрове освітнє середовище розглядається переважно крізь призму технічних, інфраструктурних або управлінських характеристик. Хоча такі підходи є методологічно важливими, вони не дозволяють повною мірою розкрити педагогічну сутність цифрового середовища та його вплив на розвиток особистості. Зведення цифрового освітнього середовища до сукупності технологій або цифрових платформ звужує його зміст і обмежує можливості його педагогічного осмислення.

Обґрунтовано доцільність розгляду цифрового освітнього середовища як самостійної педагогічної категорії, що відображає новий тип освітнього простору в умовах цифровізації освіти. Показано, що цифрове освітнє середовище слід трактувати як цілісний педагогічно організований простір взаємодії учасників освітнього процесу, у межах якого цифрові технології виступають не лише інструментами навчання, а середовищетворчими чинниками формування способів мислення, пізнавальної діяльності та соціальної взаємодії особистості.

На основі аналізу наукових джерел і власного теоретичного узагальнення автором сформульовано визначення цифрового освітнього середовища, що дозволяє інтегрувати технологічний, педагогічний та соціокультурний виміри цього феномену. Запропоноване визначення створює підґрунтя для подальших досліджень процесів проєктування, функціонування та розвитку цифрового освітнього середовища в різних освітніх контекстах.

Визначено, що цифрове освітнє середовище має складну багатокомпонентну структуру, яка включає технологічний, змістовий, педагогічний, комунікативний, соціально-ціннісний та особистісно-розвивальний компоненти. Їх взаємодія забезпечує цілісність середовища та

його здатність виконувати освітню, розвивальну, виховну, комунікативну, адаптаційну та інтегративну функції в сучасному освітньому процесі.

Доведено, що цифрове освітнє середовище виступає активним чинником трансформації педагогічної взаємодії, змінюючи ролі учасників освітнього процесу, характер пізнавальної діяльності та способи організації навчання. Воно сприяє переходу від репродуктивних моделей освіти до моделей, орієнтованих на самостійне пізнання, співпрацю, рефлексію та особистісний розвиток.

Отже, цифрове освітнє середовище є не лише організаційно-технологічною основою цифровізації освіти, а й концептуальним відображенням зміни самої логіки освітнього процесу. Його теоретичне осмислення як педагогічної категорії є необхідною передумовою розвитку сучасної педагогічної науки та оновлення освітніх практик відповідно до викликів цифрового суспільства.

Використана література:

1. Гриценчук О. О., Коваленко В. М. Цифрове лідерство для розвитку цифрового освітнього середовища закладу загальної середньої освіти. 2025.
2. Скубій О. М., Кривенко В. І. Особливості міжособистісної взаємодії в юнацькому віці: вплив цифрового середовища. Полтава, 2025.
3. Моцик Р., Коломієць Н., Ящук О. Використання хмарних сервісів у створенні ефективного цифрового освітнього середовища. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2025. № 38. С. 157–170.
4. Росток М. Л. Цифрова парадигма освітнього менеджменту (аналітичний огляд). *Аналітичний вісник у сфері освіти й науки: довідковий бюлетень*. 2025. № 22. С. 3–54.
5. Poiasok T., Bespartochna O. Digital infrastructure of the educational environment of professional training of future economists. *Educological discourse*. 2025. Vol. 50, no. 3. P. 115–124.
6. Юскович-Жуковська В. І., Соловей Л. Я., Лотюк Ю. Г., Близнюк С. В. Формування безпечного цифрового освітнього середовища. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янука. Серія: Педагогіка та психологія*. 2025. № 2. С. 208–213.
7. Рибак О. П. «Цифровий освітній простір» та «цифрове освітнє середовище» сучасного педагога. 2025.

References:

1. Hrytsenchuk O. O., Kovalenko V. M. (2025). Tsyfrove liderstvo dlia rozvytku tsyvrovoho osvitnoho seredovyscha zakladu zahalnoi serednoi osvity [Digital leadership for the development of the digital educational environment of a general secondary education institution] [in Ukrainian].
2. Skubii O. M., Kryvenko V. I. (2025). Osoblyvosti mizhosobystisnoi vzaiemodii v yunatskomu vitsi: vplyv tsyvrovoho seredovyscha [Peculiarities of interpersonal interaction in adolescence: the influence of the digital environment]. Poltava [in Ukrainian].
3. Motsyk R., Kolomiets N., Yashchuk O. (2025). Vykorystannia khmarnykh servisiv u stvorenni efektyvnoho tsyvrovoho osvitnoho seredovyscha [The use of cloud services in creating an effective digital educational environment]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*. 2025. № 38. S. 157–170 [in Ukrainian].
4. Rostoka M. L. (2025). Tsyfrova paradyhma osvitnoho menedzhmentu (analitychnyi ohliad) [The digital paradigm of educational management (analytical review)]. *Analitychnyi visnyk u sferi osvity y nauky: dovidkovyi biuleten*. № 22. S. 3–54 [in Ukrainian].
5. Poiasok T., Bespartochna O. (2025). Digital infrastructure of the educational environment of professional training of future economists. *Educological Discourse*. Vol. 50, No. 3. P. 115–124 [in English].
6. Iuskovykh-Zhukovska V. I., Solovei L. Ya., Lotiuk Yu. H., Blyzniuk S. V. (2025). Formuvannia bezpekovoho tsyvrovoho osvitnoho seredovyscha [Formation of a secure digital educational

environment]. *Visnyk Mizhnarodnoho ekonomiko-humanitarnoho universytetu imeni akademika Stepana Demianchuka. Seriia: Pedagogika ta psykholohiia*. № 2. S. 208–213 [in Ukrainian].

7. Rybak O. P. (2025). “Tsyfrovyyi osvittinii prostir” ta “tsyfrove osvittnie seredovyshe” suchasnoho pedahoha [“Digital educational space” and “digital educational environment” of a modern teacher] [in Ukrainian].

T. OLEFIRIENKO. Content, components and functions of the digital educational environment in the context of the digital society.

The article provides an in-depth theoretical analysis of the concept of the digital educational environment in the context of contemporary processes of education digitalization and substantiates the expediency of its consideration as an independent pedagogical category. It is emphasized that in most scientific studies the digital educational environment is interpreted mainly through technical, infrastructural, or managerial characteristics, which significantly limits the possibilities of its holistic pedagogical understanding and narrows its potential for influencing the development of the learner’s personality.

Based on the analysis of domestic and foreign scientific sources, as well as on the author’s own theoretical generalization, an original definition of the digital educational environment is formulated as a holistic, dynamic, pedagogically organized space of interaction among participants in the educational process, within which digital technologies act not only as learning tools but also as environment-forming factors of personal development, shaping digital competence, autonomy, critical thinking, and readiness for lifelong learning.

The article outlines and theoretically substantiates the structural components of the digital educational environment, including technological, content-related, pedagogical, communicative, socio-value, and personal-developmental components, which allows it to be considered as a multidimensional system aimed not only at knowledge transmission but also at fostering the subjectivity and active position of participants in the educational process. The main functions of the digital educational environment are revealed: educational, developmental, communicative, motivational, socializing, value-oriented, and integrative, which ensure its comprehensive impact on the organization and outcomes of educational activities.

It is emphasized that the digital educational environment is not a passive background of learning but an active factor in transforming pedagogical interaction, changing the roles of teachers and learners, the logic of constructing the educational process, as well as the forms, methods, and means of teaching. It is concluded that the digital educational environment is a conceptual reflection of the transition of education to a new paradigm determined by the needs of the digital society, and that its thorough theoretical understanding is a necessary prerequisite for updating modern educational practices, designing effective learning models, and developing learners’ digital competence.

Keywords: *digital educational environment; digitalization of education; educational space; pedagogical category; digital pedagogy; educational interaction; digital transformation of education; personal development.*